

Собакарь А. О.

доктор юридичних наук, професор
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

КОНТРОЛЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ В УКРАЇНІ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА¹

Монографію С.С. Вітвіцького «Контроль діяльності публічної адміністрації в Україні: теорія і практика» присвячено аналізу питань контролю діяльності публічної адміністрації у сучасних умовах. Вона містить аргументоване обґрунтування теоретичних проблем у цій сфері.

Виділені автором у роботі мета та завдання дослідження повністю реалізуються у ході аналітичної роботи. Загальній меті дослідження підпорядкована його структура, що містить чотири розділи, спрямовані на дослідження: наукових поглядів на контроль діяльності публічної адміністрації, зокрема на зміст, особливості, види; контролю діяльності публічної адміністрації як об'єкта наукового аналізу; мети, завдань, функцій та меж контролю діяльності публічної адміністрації; принципів контролю діяльності публічної адміністрації та їх генезису; етапів формування та організації контролю діяльності публічної адміністрації; суб'єктів контролю діяльності публічної адміністрації та генезису їх повноважень щодо здійснення контролю; видів контролю діяльності публічної адміністрації; процедури та стадій контролю діяльності публічної адміністрації (підготовчої, аналітичної та стадії прийняття рішення за результатами контролю); загальних засад організації та здійснення контролю діяльності публічної адміністрації у зарубіжних країнах; проблем трансформації повноважень щодо здійснення контролю публічної адміністрації в умовах децентралізації; концептуальних засад нової моделі контролю діяльності публічної адміністрації.

Становлення демократичної правової держави, безумовне дотримання та ефективне забезпечення визнаних міжнародною спільнотою стандартів прав і свобод людини і громадянина, домінування права в усіх сферах суспільного життя потребує підвищення ефективності роботи публічної адміністрації та супроводжується необхідністю створення оптимальної системи контролю за її діяльністю, узгоджено функціонуючої у рамках досягнення поставлених державою завдань, визначення принципів та форм реалізації уповноваженими державними органами і суб'єктами громадського контролю своїх контрольних повноважень тощо.

На сучасному етапі розвитку українська держава має перехідний та змі-

¹ Вітвіцький С. С. Контроль діяльності публічної адміністрації в Україні: теорія і практика : монографія / С. С. Вітвіцький. – Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2015. – 362 с.

шаний характер. У період трансформаційних перетворень жодна реформа у певній країні не може бути втілена лише нею самостійно. Усі процеси, що відбуваються у державі, отримують або підтримку, або, навпаки, невдоволення з боку громадськості. У свою чергу, модернізація суспільства не може відбутися без підтримки державних інститутів, в яких сконцентровані необхідні матеріально-фінансові та адміністративно-владні ресурси. Ефективне функціонування громадянського суспільства, забезпечення соціальної безпеки та стабільності неодмінно передбачають взаємозв'язок органів публічної влади і представників громадськості у формі здійснення контролю. Це один із базових, фундаментальних принципів організації та діяльності демократичної держави, що є можливим завдяки ефективній контрольній діяльності.

Проведені останнім часом реформи в Україні спрямовані, зокрема, на підвищення ефективності контролю діяльності публічної адміністрації, що є важливою умовою правового характеру розвитку держави і суспільства. Подальше українське державотворення залежить від розвитку правових досліджень та ефективного використання їх результатів на практиці.

Основним завданням будь-якої науки, у тому числі юридичної, є об'єктивне відображення дійсності, законів її розвитку з метою забезпечення суб'єкта новими теоретичними та прикладними знаннями. Історіографічний аналіз літератури свідчить про те, що проблематика контролю завжди була предметом наукового інтересу з боку дослідників. Проте, незважаючи на активність вітчизняних та зарубіжних вчених у дослідженні науково-практичних проблем, пов'язаних із контролем діяльності публічної адміністрації, у науковій літературі існує значна кількість питань, що стосуються теоретико-методологічних засад контролю діяльності публічної адміністрації, еволюції його формування та організації, процедури контролю діяльності публічної адміністрації, формування результативного контролю діяльності публічної адміністрації тощо, які потребують негайного вирішення. Недостатня вивченість феномена контролю як чинника суспільного і державного розвитку актуалізує завдання його комплексного дослідження на основі теоретичних напрацювань попередників. Інтенсифікація наукових розробок сприятиме виробленню комплексу теоретичних знань, необхідних для підготовки науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення процесу контролю діяльності публічної адміністрації. Це свідчить про необхідність та доцільність всебічного наукового дослідження контролю.

Автору вдалося комплексно, з урахуванням доктринальних знань і традицій вітчизняної галузевої науки висвітлити важливі та актуальні питання контролю діяльності публічної адміністрації, об'єктивно оцінити наукові надбання у цій сфері та об'єктивізувати власне бачення, виробити нову модель контролю діяльності публічної адміністрації у нинішніх умовах розвитку українського суспільства.

Високий ступінь наукової обґрунтованості результатів виконаного дослідження, що у концентрованому вигляді знайшли відображення у сформульованих автором наукових положеннях, висновках та рекомендаціях, забезпе-

но методологічним і теоретичним обґрунтуванням його вихідних положень. Для одержання достовірних і верифікованих наукових результатів, визначення новизни та практичної значущості роботи науковець виходить із діалектичного світорозуміння та спирається на значну методологічну базу, використовуючи систему загальнофілософських, загальнонаукових, спеціально-наукових та власно правових методів для проведення комплексного адміністративно-правового аналізу контролю діяльності публічної адміністрації.

Пропонуючи свої авторські висновки, С.С. Вітвіцький спирається на широкий спектр вітчизняних та зарубіжних наукових джерел, не обмежуючись суто правовими дослідженнями. Теоретичне підґрунтя роботи становлять наукові праці фахівців у сфері філософії, соціології, політології, науки державного управління, загальної теорії держави і права, галузевих юридичних наук, що, безперечно, сприяло всебічному та ґрунтовному аналізу вказаної тематики. Комплексний підхід забезпечив повноту та всебічність огляду проблеми, розширив обсяг теоретичних узагальнень вченого і сприяв наданню пропозицій щодо нових концепцій вітчизняної юридичної науки стосовно контролю діяльності публічної адміністрації.

Досліджуючи суб'єктів контролю діяльності публічної адміністрації, автор з'ясовує особливості їх повноважень. Заслуговує на увагу те, що у роботі проаналізовано класифікацію суб'єктів контролю діяльності публічної адміністрації та запропоновано нове бачення їх групування.

У монографії систематизовано еволюційні етапи зародження та розвитку ідеї формування й організації контролю діяльності публічної адміністрації в Україні з урахуванням соціально-економічних чинників. Визначено основні періоди та етапи розвитку досліджуваного явища. Проведено ґрунтовний порівняльно-правовий та історичний аналіз становлення системного формування контролю.

Незаперечний інтерес та практичне значення становить детальний виклад загальних теоретичних питань, що стосуються принципів, функцій, стадій контролю діяльності публічної адміністрації. Позитивним слід вважати те, що автор запропонував чимало практичних пропозицій щодо удосконалення вітчизняного законодавства у напрямі обраної теми. Важливо, що теоретичні висновки у праці підсилені аналізом відповідних положень законодавства України та міжнародних договорів, ратифікованих Верховною Радою України, у сфері контролю.

У монографії здійснено вивчення зарубіжного законодавства й теоретичних здобутків зарубіжних науковців у сфері контрольної діяльності, що надає їй компаративістського характеру, посилюючи обґрунтованість одержаних результатів, зокрема, рекомендацій щодо вдосконалення чинного законодавства України та його застосування.

Рецензованій монографії С.С. Вітвіцького «Контроль діяльності публічної адміністрації в Україні: теорія і практика», у якій вирішується важлива проблема, властива наукова новизна, що свідчить про глибоку обізнаність автора з теоретичними та практичними проблемами контролю діяльності пуб-

лічної адміністрації. Загалом, слід зазначити вдале концептуальне вирішення завдань роботи, оскільки логічний порядок подачі матеріалу дозволив вченому висвітлити низку аспектів проблематики контролю діяльності публічної адміністрації, побудувати переконливу систему аргументації, що відображає як предмет дослідження, так і власну авторську позицію. Положення, висновки та пропозиції монографії є обґрунтованими та достовірними, мають суттєве значення для науки адміністративного права і можуть бути використані у сфері правотворчості, у правозастосовній діяльності органів публічної влади, у науково-дослідній діяльності, у навчальному процесі.

Система викладення матеріалу, його логічність і послідовність дають можливість рекомендувати монографію як корисний науковий та навчальний матеріал для здобувачів вищої освіти, викладачів, науковців, державних службовців, усіх, хто цікавиться проблематикою контрольної діяльності держави та громадськості в умовах демократичних трансформацій.

Підсумовуючи, зазначимо, що спробу автора надати універсальне методологічне підґрунтя дослідженню специфіки якісної визначеності контролю діяльності публічної адміністрації та створенню його нової моделі можна вважати цілком вдалою.